

ארגון הבריאות העולמי: אנו מתקרבים לעולם שבו אנטיביוטיקה לא תועיל

לפי בדיקה עולמית שערך הארגון עמידות חיידקים הגורמים למחלות קשות לאנטיביוטיקה גוברת. באין פריצת דרך מחקרית, הסכנה הבריאותית בפתח

שרה בוזלי, גרדיאן

06:15 01.05.2014

ארגון הבריאות העולמי מזהיר מכך שהאנטיביוטיקה הולכת ומאבדת מכוחה להילחם בחיידקים ובזיהומים. פורסם דו"ח מקיף ראשון של הארגון בעניין, שבחן את עמידותם של שבעה חיידקים נפוצים לאנטיביוטיקה ב-114 מדינות ובהן ישראל, וקבע שהשלכות התופעה עשויות להיות הרסניות לבריאות הציבור כבר כעת ולא בשנים הבאות, שכן מחלות שהודברו בעבר יוצאו מחדש.

הדו"ח מפרט עד כמה חיידקים הגורמים למחלות שכיחות כמו דלקת ריאות וזיהומים בדרכי השתן עמידים לאנטיביוטיקה, ומצא כי העמידות קיימת גם כשאנטיביוטיקה מסוימת ניתנת כמוצא אחרון, כשסוגי אנטיביוטיקה אחרים כבר אינם מועילים.

"בלא פעילות דחופה ומתואמת של בעלי העניין, העולם צועד לקראת עידן פוסט-אנטיביוטי, שבו זיהומים ופציעות קלות, שהגיבו לטיפול במשך עשרות שנים, עלולים לשוב ולהרוג", אמר ד"ר קייג'י פוקודה, בכיר בארגון הבריאות העולמי, "האנטיביוטיקה היעילה היתה אחד מעמודי התווך שאפשרו לנו לחיות חיים ארוכים יותר ובריאים יותר, וליהנות מרפואה מודרנית".

הנתון המדאיג ביותר שהופיע בדו"ח הוא שבכל העולם קיימת עמידות של זיהומים מסכני חיים, שנגרמים על ידי חיידק מעיים נפוץ קלביסילה פנאמוניה, לסוגי אנטיביוטיקה שנחשבת "מוצא אחרון". חיידק זה הוא הסיבה העיקרית לזיהומים שנגרמים למאושפזים בבתי החולים. הוא גורם, בין היתר, לזיהומים בדם, בילודים ובחולים בטיפול נמרץ.

האנטיביוטיקה הנחשבת למוצא האחרון היא מסוג קרבפּנּם, אולם הדו"ח ציין שגם לאנטיביוטיקה זו נמצאה עמידות בכל מקום. בשל עמידות החיידקים לתרופה, במדינות מסוימות לא תשפיע האנטיביוטיקה מסוג קרבפּנּם על יותר ממחצית האוכלוסייה שמקבלת טיפול נגד זיהומים שאירעו כתוצאה מהקלביסילה פנאמוניה. אנזים ושמו NDM1 אחראי למקרים חמורים מאוד של חיידקים עמידים לאנטיביוטיקה מסוג קרבפּנּם.

"זה אחד הזיהומים הגרועים ביותר", ציין ד"ר דניאלו לו פו וונג, יועץ לעמידות חיידקים של ארגון הבריאות העולמי באירופה, "אחת האנטיביוטיקות היחידות שאנחנו יכולים לשתמש נגדו היא אנטיביוטיקה ישנה, שהשימוש בה הופסק בגלל תופעות הלוואי שלה". הדו"ח מזכיר כי בישראל עמדה רמת העמידות של חיידקים בישראל לקרבפּנּם על 5.4 אחוז, וכי בשנים 1995-2004 היתה רמת העמידות שלהם לקלביסילה כ-18 אחוז.

ד"ר כרמלי מהמרכז הארצי למניעת זיהום טוען כי בשנים האחרונות עוקב משרד הבריאות אחר עמידותם של תשעה חיידקים הגורמים לזיהום בדם בבתי החולים ומדווח על ממצאי המעקב לציבור אחת לשנה. לדבריו, המשרד ובתי החולים מתמודדים עם היחלשות עמידות החיידקים לאנטיביוטיקה הן באמצעות ניסיונות למנוע את התפשטות החיידקים בין החולים והן באמצעות שימוש מושכל באנטיביוטיקה. "הפעילות לא היתה מוסדרת בעבר, אולם כרגע יש יש נתונים ארציים על שימוש באנטיביוטיקה בכלל בתי החולים וקופות החולים וכן על אחוזי העמידות", אמר, אך הוסיף כי משרד האוצר אינו מתקצב די הצורך את התוכנית למניעת זיהומים בישראל.

ד"ר פו וונג ציין כי זה 25 שנה שלא פותחו סוגים חדשים של אנטיביוטיקה. לדברי ד"ר קייג'י פוקודה, עוזר של מנכ"ל ארגון הבריאות העולמי לענייני ביטחון בריאותי, "אם לא ננקוט צעדים משמעותיים ונשפר את המאמצים למנוע זיהומים, ואם לא נשנה את האופן שבו אנחנו מייצרים אנטיביוטיקה, רושמים אותה ומשתמשים בה, יאבד העולם יותר ויותר מהדברים הטובים של הבריאות הציבורית העולמית וההשלכות יהיו הרסניות".

ד"ר כרמן פסואה דה סילבה, העומדת בראש צוות העוסק בעמידות לאנטיביוטיקה בארגון הבריאות העולמי, הדגישה כי מצוקת העמידות היא בעיה גלובלית. "שום מדינה, גם אם היא מפעילה את המדיניות הטובה ביותר האפשרית, אינה מסוגלת לטפל בסוגיה הזאת לבדה", אמרה, "אנחנו צריכים שנציגי כל המדינות ייפגשו, ידונו ויוציאו לפועל פתרונות אפשריים". בחלק מהמדינות, חולים מקבלים סוגי אנטיביוטיקה שונים בזה אחר זה רק כדי למצוא איזה מהם משפיע. כך עולה הסכנה לחיי החולים, שכן הם נעשים חולים יותר וגם גוברת עמידות החיידקים. מדינות מסוימות באירופה אינן עורכות בדיקות לקבוע מהו הזיהום באופן אוטומטי, בעיקר אם הדבר מוסיף לעלויות של בית החולים או למחיר שמשלם החולה.

חברות התרופות אינן מסוגלות לכסות את עלויות המחקר והפיתוח מפני שהשימוש באנטיביוטיקות החדשות צריך להיעשות בחסכנות מחשש שתפתח עמידות להן. "האנטיביוטיקות החדשות שמגיעות לשוק אינן באמת חדשות, הן בסך הכול וריאציות של תרופות קיימות", הסביר ד"ר פו וונג, ומשמעות הדבר שהחיידקים יפתחו עמידות כלפיהן הרבה יותר מהר.

חוקרים מהאוניברסיטה העברית הצליחו לראשונה לפענח את המנגנון שמאפשר לחיידקים לשרוד טיפול אנטיביוטי, גם אם הם אינם עמידים לאנטיביוטיקה. המחקר, שפורסם בדצמבר האחרון בכתב העת Nature communications, סולל את הדרך לשיפור הטיפול הרפואי במגוון רחב של זיהומים חיידקיים.

